

ÅRSSKRIFT 2015

INDHOLD

	side
Bestyrelsen	2
Arkiverne	3
Regnskab 2014	5
Beretning 2014	6
Generalforsamling 2014	6
Bustur til Ladby	9
Lokaleproblemer	10
Slægtsforskning	10
Trøstrup Mølle/Korup Savværk	13
Resultat af undersøgelser med metaldetektor	18
Hesbjerg Fajancefabrik	22
Svinekort	23
Katekismus	24
Ubberud-hallen	26
Sprøjtehuset i Ubberud, tegning	27
Rytterskolelærenes løn	28
Afleveringer og forespørgsler	31
Efterlysning	32

Korup-Ubberud Lokalhistoriske Forening

Indmeldelse kan ske ved bestyrelsens medlemmer eller på arkiverne.

Kontingent: 75 kr. årlig pr. husstand.

Vedtægterne udleveres ved henvendelse til arkiverne.

Antal medlemmer pr. 31. december 2014: 370 husstande.

Årsskriftet er trykt i 425 eksemplarer.

Redaktion: Erik Lund.

Redaktionen afsluttet medio januar 2015.

Billeder uden angivelse er foreningens optagelser.

Årsskriftet uddeles til medlemmer og interesserede og fremlægges på bibliotekerne.

Foreningens hjemmeside: **www.korup-ubberud-lokalhistorisk.dk**

Foreningens Bank: Danske Bank Reg. Nr. 1551 Konto nr. 6357393.

Bestyrelsen for Korup-Ubberud Lokalhistoriske Forening

Formand:

Anne Thaulow
Tornmarksvej 27, 5491 Blommenslyst
Tlf. 6596 7508
E-post: afthaulow@gmail.com

Næstformand:

Lisbeth Jørgensen
Pederstrupvej 92, 5210 Odense NV
Tlf. 6594 2087
E-post: birkhoej@privat.dk

Sekretær:

Elly Trøjgaard
Ejlstrupvej 185, 5200 Odense V
Tlf. 6594 2935
E-post: andersen-troejgaard@kalnet.dk

Kasserer:

Freddie Vestergaard
Rørsangervej 16, Korup, 5210 Odense NV
Tlf. 6594 2125
E-post: koruplokalarkiv@kalnet.dk

Harry Nielsen
Egevej 45, Ejlstrup,
5200 Odense V
Tlf. 6594 2704
E-post: hama@korup-al.dk

Henning Jespersen
Søbakkevej 7,
5210 Odense N V
Tlf. 6594 2828
E-post: hj@slukefter.dk

Erik Lund
Søbakkevej 61, Korup
5210 Odense NV
Tlf. 6594 1716
E-post: lunderik@dlgmail.dk

Korup-Ubberud Lokalhistoriske Forenings opgave er at understøtte arbejdet på de to lokalhistoriske arkiver i henholdsvis Korup og Ubberud. (*For nærmere oplysninger om arkiverne se nedenfor.*)

På arkiverne arbejdes der med at

Interviewe og lave båndoptagelser.

Lave video.

Fotografere og scanne billeder.

Indsamle arkivalier.

Finde billeder og fotografier fra sognene.

Registrere arkivalier.

Finde stof om sognene i aviser og blade.

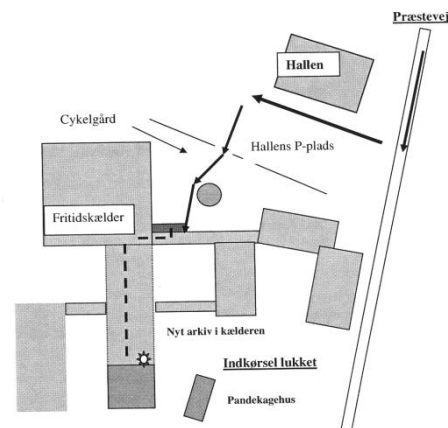
Arkivet i Korup

Adresse: Korup Skole, Præstevej 2, Korup, 5210 Odense NV
Arkivet er i kælderen under en klassefløj i skolegården.
Adgang fra Præstevej via parkeringspladsen mellem hal og skole. Skilt ved trappen i højre hjørne – (se nedenfor*)

Arkivleder: Freddie Vestergaard
Rørsangervej 16, Korup, 5210 Odense NV,
Tlf. 6594 2125
E-post: koruplokalarkiv@kalnet.dk

Åbningstid: 2. og 4. tirsdag i måneden kl. 19.00 –20.30
Oktober – marts tillige torsdag kl. 10 -12

*) **NB!** Da rummet i kælderen er lukket af brandvæsnet, træffes arkivet medarbejdere nu i åbningstiden i hallens mødelokale.

Nedenfor viste personer er beskæftiget på Korup Arkiv i arkivets åbningstider

Freddie Vestergaard

Lisbeth Jørgensen

Helge Green

Erik Lund

John Andersen

Arkivet i Ubberud

Adresse: Ubberud Skole, Ubberudvej 30, Ubberud, 5491 Blommenslyst.
Arkivet ligger på 1. sal i den ældste del af skolen over for kirken.
Skilt ved indgangen.
E-post: ubberud.lokalarkiv@gmail.com

Arkivleder: Henning Jespersen
Søbakkevej 7, 5210 Odense N V
Tlf. 6594 2828
E-post: hj@slukefter.dk

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag i måneden kl. 18.30 – 19.30
Okt. - marts tillige tirsdag kl. 10 -12

Nedenfor viste personer er beskæftiget på Ubberud Arkiv

Anne Thaulow

Elly Trøjgaard

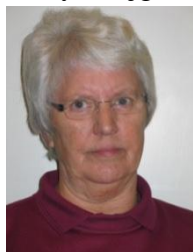
Henning Jespersen

Harry Nielsen

Bente Jespersen

Margrethe Nielsen

Karen Kühn

Ove Kühn

For begge arkiver gælder det, at de er lukket i skoleferier.
Besøg uden for åbningstiden kan ske efter aftale med arkivlederen eller et bestyrelsesmedlem.

Har du billeder, beretninger/historier, oplysninger, dokumenter eller lignende, som du mener kan være med til at udbygge arkivernes viden om lokalområdets udvikling gennem tiderne, så vil vi meget gerne høre fra dig. Vi behøver ikke at beholde dit materiale, men vil gerne have lov til at tage en kopi heraf og dermed være med til at bevare det for eftertiden og for de mange, som søger oplysninger om deres aner.

Husk i den forbindelse på, at også 60'erne, 70'erne og 80'erne en dag bliver "historie" for vore efterkommere.

Årsregnskab 2014
for
Korup-Ubberud Lokalhistoriske Forening

Indtægter

		<u>Budget 2015</u>
Medlemskontingent indbetalt i 2014	27053,-	26000,-
Tilskud fra Odense Kommune	12594,-	6000,-
Indbetalinger til bustur til Ladbyskibet	5000,-	
	<hr/> 44647-	<hr/> 32000,-

Udgifter

Tryk af årsskrifter, kalendere og reklamer	20097,99	8000,-
Møder, kursus og generalforsamling	1453,75	2000,-
Kontingent til foreninger, girogebyrer	380,-	1000,-
Porto, papir, film og bøger.	3022,75	3000,-
Arkivdag, udstillinger, udflugter	5744,50	3000,-
Tilskud til Ubberud arkiv	15000,-	7000,-
Tilskud til Korup arkiv	21594,-	7000,-
	<hr/> 67292,99	<hr/> 31000,-

Årets resultat	-22645,99	1000,-
----------------	-----------	--------

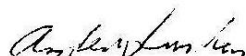

Egenkapital

Beholdningen pr. 1. jan. 2014	30913,09
Årets resultat	-22645,99
Beholdningen pr. 31 dec. 2014	<u>8267,10</u>

Regnskabet sendt til revision den : 11-15 F. Westergaard
kasserer

Regnskabet revideret den: 13/1-15

Anders Lunden
revisor

Henry Nissen
revisor

Beretning for Korup – Ubberud Lokalhistoriske forening 2014

Der var genvalg til bestyrelsen på alle poster ved det konstituerende møde, og der har i årets løb været afholdt 5 bestyrelsesmøder.

Korup arkivet har haft udstilling i sognegården både i sommerperioden og en måned i efteråret, og Freddie Vestergård har i samarbejde med Aktiv Korup afholdt et vellykket lysbilledforedrag om Frederik den IV Kro med god tilslutning, ligesom han i efteråret, også i samarbejde med Aktiv Korup har afholdt et kursus i slægtsforskning.

Der har været forsøgt forskellige tiltag for at finde andre lokaler til arkivet på Korup Skole, men dog uden held, og trods KKC's velvillige indstilling med at stille mødelokalet til rådighed for arkivets ugentlige arbejds møde, er forholdene ikke holdbare i længden, hvis vi skal bevare arkivet i Korup. (Se i øvrigt artiklen af Erik Lund inde i bladet).

På grund af de specielle arbejdsforhold har det været nødvendigt at anskaffe bærbare computere til arkivet, da lokalet skal tømmes efter brug hver gang.

I juni havde vi en guidet rundvisning på Ladbyskibet og nød efterfølgende den medbragte kaffe. En meget vellykket tur, hvor vi samtidigt kørte over kanalen på den nye Odins Bro.

Ubberud arkiv har med stor forståelse fra skolen fået rådighed over et godt lokale i stueetagen under det nuværende arkiv, til glæde for gangbesværede besøgende. Lokalet bliver forhåbentlig brugbart i løbet af foråret. Vær i denne forbindelse opmærksom på, at åbningstidspunktet om tirsdagen er kl. 18.30 – 20.00 og ikke fra kl. 18.00 som anført i kalenderen.

Ubberud arkiv har holdt arkiv aften for Ejlstrup beboere, der fyldte vore lokaler og var meget spørgelystne.

I forbindelse med Julemessen i Ubberud hallen, havde vi lejet en stand, hvor der blev vist billeder på to skærme. Der var god interesse fra de besøgende, så arrangementet bliver nok gentaget.

Vi har nu fået konverteret til Arkibas 5, det kommende Arkibas.dk, hvor man kan sidde hjemme og på egen computer se, hvad arkivet gemmer. For arkivmedarbejderne betyder det nye system et behov for kurser i oprettelse og vedligeholdelse heraf.

Foreningens hjemmeside: www.korup-ubberud-lokalhistorisk.dk, har i 2014 været besøgt over 13.000 gange.

Vi arbejder stadig på at nedbringe portoudgifterne, for at imødegå de stigende priser, og vi anmoder derfor om, at alle, der har en mail adresse, sender denne til kassereren Freddie Vestergård på lokalhistoriskforening@kalnet.dk med samtidig oplysning om postadressen.

I lighed med sidste år arrangerer foreningen en udflugt, der i år, helt eksakt den søndag den 7. juni, vil gå til Besættelsesmuseum Fyn i Beldringe. En mere detaljeret invitation vil blive udsendt i slutningen af april måned.

Sluttelig stor tak til alle, der har arbejdet på arkiverne og hjulpet med omdeling og andet.

Generalforsamlingen 2014

Korup-Ubberud Lokalhistoriske Forening afholdt tirsdag den 11. marts 2014 sin ordinære generalforsamling i Korup sognegård, hvor omkring 100 af foreningens medlemmer var mødt frem.

Formanden Anna Thaulow bød velkommen og foreslog Ingrid Nielsen som dirigent, hvilket forsamlingen godkendte uden indsigelser.

Anna Thaulow kom i sin formandsberetning bl. a. ind på de arrangementer, der var afholdt i det forgangne år og takkede for den altid store opbakning, der blev udvist fra medlemmernes side, når foreningen inviterede. Herudover nævnte hun det lokale problem, der var opstået for Korup arkivet,

idet brandmyndighederne havde forbudt arbejde i kælderlokalerne. Det er håbet, at der findes en løsning på problemet, når skolen får overblik over lokalebehovet for den nye sæson. Også Ubberud arkivet har ønsker om nye lokaler, da adgangsforholdene til de nuværende på førstesalen er besværlige. Hvis der blandt medlemmerne findes et forslag til en løsning på lokaleproblemer, hører foreningen meget gerne herom.

Sluttelig oplyste Anna, at foreningen i relation til aftenens foredrag har planer om at arrangere en tur for medlemmerne til Ladby Skibet og udbad sig forsamlingens holdning hertil.

Freddie Vestergaard gennemgik regnskab og budget, der begge blev godkendt uden kommentarer, og da alle på valg blev genvalgt, kunne dirigenten hurtigt afslutte generalforsamlingen og takke forsamlingen for god ro og orden, hvorefter man kunne tage fat på kaffe og lagkage.

Efter kaffepausen gav formanden ordet til museumsinspektør Claus Feveile fra Vikingemuseet Ladby, der hører under Østfyns Museer. Under overskriften **”På detektorjagt efter Ladby kongens grav”** vil han fortælle om sit arbejde her.

Claus Feveile startede med at præsentere Ladby Skibet, der er Danmarks eneste bevarede skibsbegravelse fra vikingetiden. I efteråret 1934 stødte gårdmand Erik Eriksen på en stor sten i nordenden af en gravhøj på sin mark. Han tilkaldte amatørarkæolog Poul Helweg Mikkelsen, der startede en udgravning, og da man fandt de første klinknagler, overtog Nationalmusæet udgravningen, der blev endelig afsluttet i 1936.

Skibet ligger i dag stadig i den oprindelige gravhøj men nu i en stor glasmontre, der gennemgik en større renovering i 2013. Selve skibets egetræskonstruktion er næsten borte, men aftrykket i jorden af skibets form og klinkbygningen er meget tydelig og de tilbageværende ca. 2.000 klinknagler af jern understreger formen. Skibet er ca. 22 m. langt, og det menes at være fra mellem år 900 og år 950.

Ud over et anker og jernspiraler fra dragehovedets manke er der fundet omkring 600 rester af forskellige småting – f.eks. et bæltespænde, en sølvtallerken, et bronzefad, et spillebrædt, en træspand samt seletøj og skeletterne af 11 heste og 4 hunde. De mange fund vidner om, at en fornem person måske en konge eller høvding er blevet begravet i skibet.

Resterne af dragehovedet i stævnen.

Ladby Skibets anker.

Graven har været plyndret, og høvdingen er rådnet væk, men man har dog fundet rester af en fint guldindviklet byzantisk silketunika og pelsrester og fjer, der muligvis er resterne af høvdingens sengetøj.

Ladbyhøjen var oprindeligt noget højere, men pløjning har gennem tiderne udjævnet den en hel del. Nær ved Ladbyhøj ligger museumsbygningen, hvor der findes en udstilling af fund fra vikingetiden i området

Herefter gik Claus Feveile over til at berette om sit arbejde, der blandt meget andet også drejer sig om at søge efter bostedet for den begravede person, som man benævner ”Ladby kongen”, og som man mener har levet et sted i omegnen af Kertinge Nor og i det område der hører under Østfyns Museer. I dette arbejde benytter man sig bl. a. af det moderne værktøj, en såkaldt minesøger eller metaldetektor, men også af den viden, man kan få om området ved at studere de gamle originale 1 matrikelkort, der er udarbejdet omkring år 1800.

Ved at studere gamle stednavne og kigge på tallene for jordens bonitet, som er påført kortet, får man et fingerpeg om steder, der har været beboet langt tilbage i tiden. Et højt tal for boniteten markerer, at jorden har været plejet og gødet, hvilket igen peger på, at der har været beboelse i området, og sådanne områder er derfor særligt interessante for en undersøgelse med detektor. Når et område skal undersøges, laves en aftale med grundejeren, og til hjælp ved undersøgelsen har Claus Feveile kontakt til en række amatørarkæologer, som har erfaring i at søge med en detektor, og som han kan trække på.

Detektorføreren har på sig en GPS, der hele tiden registrerer detektorens position, så man bagefter kan aflæse, hvor detektorføreren har gået og deraf kan se, om hele området er blevet gennemtrawlet, og samtidigt får man så også den nøjagtige position for eventuelle fund. Fundene markeres bagefter på et kort, og man kan herudfra se, hvilke dele af området der igen er mest interessant. At metoden har vist sin anvendelighed fremgår af, at frem til 2010 var der kun registreret ganske få fund i Østfyns område, mens der siden er registreret over 2000 fund og heraf alene over 1000 fund i 2013.

Søgearbejdet besværliggøres af, at man jo ikke kan søge, hvor der er bebyggelse og landeveje, så vigtige ting kan jo gemme sig her. Der er også et tidsmæssigt aspekt, der begrænser søgearbejdet, idet søgning på marker kun kan foretages i perioder, hvor marken ligger brak eller i en kortere periode efter evt. tilsåning. Et område, som har Claus Feveiles store bevågenhed, er Hindsholm, hvor der er store områder, der aldrig har været minutløst gennemgået, og hvor man nu har fået tilladelse til at gå i gang på arealer under godset Schelenborg.

Foredraget blev løbende underbygget med kort og mange billeder af fund fra forskellige afsøgte områder, og Claus Feveile sluttede med at invitere til et besøg på Vikingemuseet Ladby, hvor man foruden skibet i højen også kan se det arbejde, der pågår med at bygge en kopi af Ladby skibet i fuld størrelse og se brodøserne, der er ved at brodere et Ladby tapet.

Formanden kunne sluttelig takke for et meget interessant og lærerigt foredrag, som tydeligt havde holdt forsamlingens opmærksomhed fanget fra først til sidst.

En interesseret tilskuerskare

Lad os give Claus en hånd

Bustur til Ladby skibet

Korup-Ubberud Lokalhistoriske Forening inviterede den 18. juni på en bustur via den nye Odins Bro til Ladby skibet, hvor to af museets guider Lene og Erling stod klar til at vise rundt på museet. Da vi var godt 50 deltagere blev vi delt i to grupper, hver under ledelse af en af de to guider. Under rundvisningen hørte vi om museets baggrund, nemlig fundet af skibet i 1934, ligesom vi fik fortalt om de forskellige fund i forbindelse med udgravningen heraf. De fleste af de fundne genstande opbevares på Nationalmuseets arkiv, men der er håb om, at de på et tidspunkt vender tilbage til Ladby. Guiderne fortællingen blev krydret med diverse historier om vikingetidens forhold i Danmark – personer, levemåde og samfundsopbygningen.

Vi så de nyeste detektorfund, fra det Nordfynske området, en møntskat samt en lille sølvfigur, vi så brodøserne arbejde med det 7 m. lange tæppe, der illustrerer historien om Ladby skibet, og vi så arbejdet med at bygge kopien af Ladby skibet i fuld størrelse.

Efter den guidede rundvisning drak vi den medbragte kaffe udendørs ved museets opstillede borde, og vi var i den forbindelse heldige med det fine solskinsvejr, da museet ikke har muligheder for kaffedrikning indendørs for så stor en gruppe. Efter kaffen var der lejlighed til på egen hånd at fordybe sig i udstillingen og måske gøre et lille indkøb i museets forretning.

Alt i alt var det en spændende dag takket være en særdeles fin guidning og det gode vejr.

Guiden Lene Feveile var en god fortæller

Stor interesse for brodøsernes arbejde

Kaffepause

Byggeriet af skibet beundres

Lokale problemer.

Af Erik Lund

Korup afdelingen af lokalarkivet har fortsat lokale problemer. Den 28-10-2013 udstedte Odense Brandvæsen forbud mod, at arkivet benyttede lokalerne i kælderen under Korup skole som arbejdsrum. Det kan virke inkonsekvent og bureaukratisk, at det lokale i kælderen, som tidligere skulle rumme hele civilstyrelsen, hvis landet kom i en krigssituation, nu er for farligt at opholde sig i for de fem frivillige arkivmedarbejdere nogle få timer om ugen i fredstid.

Vi har som en løsning foreslået enten at flytte arkivet til andre kælderlokaler, hvor der vil kunne etableres en nødudgang, eller at vi kunne få lov til at disponere over den nordlige ende af skolens tidligere lærerbolig, hvor arkivet oprindeligt startede i kælderen, men skolen, der er bygget til at kunne rumme et noget større antal elever end det nuværende, har ikke set sig i stand til at afse hverken dette eller andre lokaler i det hele taget til arkivet.

En henvendelse til rådmand Jane Jegind har givet et skriftligt svar, der slutter som følger . ”Jeg må desværre beklage, at det ikke er muligt at finde ledige kommunale lokaler til jeres aktiviteter i Korup”.

Som en nødløsning har arkivet lånt et mødelokalet i hallen. Her mødes vi torsdag formiddag med computeren medbragt hjemmefra, og må udføre arbejdet langt fra arkivmaterialet, som stadig befinder sig i kælderen under skolen.

Selvom Lokalerne i kælderen ikke var praktiske at komme til for besøgende, så fungerede de udmærket for os frivillige, der her sad sammen med det materialet, der skulle håndteres. Ved arbejdstids slut kunne vi forlade lokalet og låse døren med materialet liggende fremme klar til næste mødedag. Nu skal lokalet ryddes, printer og scanner samt hvad vi arbejder med skal anbringes i et aflåseligt skabsmøbel på hjul, som derpå lukkes inde i depotrum, hvor hallens ledelse venligst har givet tilladelse til at skabet parkeres. Har vi i arbejdet brug for noget fra arkivet, tager det fra 10 min. til et kvarter at hente det i kælderen og senere bringe det tilbage.

Den nuværende situation giver langt fra ideelle arbejdsforhold og er ikke fremmende for arbejdslysten, og man må spørge, hvor er bevågenheden for det initiativ og den frivillige indsats, der indtil nu har sikret, at mere end 2000 billeder og kassevis af dokumenter fra lokalsamfundet er sikret for fremtiden og gjort tilgængelig for offentligheden, materialer der sikkert ellers aldrig var kommet på arkiv men var blevet spredt og måske var gået i glemmebogen.

Slægtsforskning

Af Erik Lund

Lokalarkivet ved Freddie Vestergård har på vegne af Aktiv Korup afholdt et kursus i slægtsforskning i oktober-november 2014.

På kurset blev gennemgået og demonstreret de væsentligste værktøjer/hjemmesider, som man kan gøre brug af, når man vil prøve at få overblik over sine afdøde aner.

Af hjemmesider kan bl. a. nævnes følgende:

Startsiden, overblik over alle de hjemmesider, der kan være interessante for slægtsforskning.

Arkivalier online, hvorfra får man adgang til bl. a. kirkebøger, tingbøger og folketællinger.

Krabsens stednavnebasis, giver oversigt over sogne og herreder, hvilke oplysninger man ofte får brug for i sin søgning.

Dansk Demografisk Database, hvorfra man får adgang til at søge i folketællinger.

Dis Danmark, giver adresser på interessante hjemmesider.

Eksempel på søgning.

Undertegnede, der var bisidder ved ovennævnte kursus, vil efterfølgende afprøve nogle af søgemulighederne, idet jeg tager udgangspunkt i et dokument (se billede), som jeg tilfældigt fandt på nettet. Dokumentet er en ansøgning om tildeling af en erindringsmedalje fra krigen i 1848-50, en ansøgning der dog gav afslag, idet ansøgeren Anders Larsen ikke i tjenesten havde været involveret i nogen krigshandling.

Jeg vil prøve trin for trin at vise, hvordan et søge forløb evt. kan finde sted, og hvor meget man kan finde ud af om en for længst afdød person, med udgangspunkt i vedkommendes fødselsdato og fødesogn.

Ansøgerens navn var Murer Anders Larsen, født den 20. april 1827. Han havde været soldat ved 1. Regiment, 5. Batteri fra den 10. november i 1850 og på ansøgningstidspunktet boede han i Trøstrup-Korup.

Som udgangspunkt antog jeg, at Anders var født i Korup, og begyndte derfor min søgen i

kirkebogen fra Korup kirke under fødselsdatoen den 20. april 1827, hvor jeg også fandt ham og dermed også forældrenes navne Lars Andersen og Anne Marie Jensdatter.

For at få mere viden om familien, tastede jeg faderens navn og sogn m.v. ind i den folketælling for Korup, der lå nærmest efter Anders' fødsel, hvilket viste sig at være tællingen i 1834, hvor Anders

Spørgsmaal.	Svar.
Hvad er Deres fulde Navn?	Anders Larsen
Hvilken Dag og hvilket Aar er De født?	den 20 April 1827
I hvilket Aar har De deltaget i Krigen?	1850
Ved hvilken Afdeling (Infanteri) tjente De dengang?	1 Artilleri Regiment
Ved hvilket Compagni, Escadron eller Bateria stod De?	5. Bateria
Hvilket Nummer havde De?	89
Fra og til hvilken Dag var De tjenestgjørende?	fra den 10. November 1850
Tjente De som Menig eller som Befalingsmand?	som Menig
Blev De saaret i Krigen? Naar?	Nej
Har de ligget paa Lazareth? Paa hvilket?	Nej
Blev De fangen i Krigen? Naar og hvor?	Nej
Har De Pension eller Invalidforsørgelse? Hvilket Nummer har Deres Pensionsbrev?	Nej
Er De Medlem af „De danske Baabrubrødes Selskab“? I hvilken af deres Afdelinger og i hvilket Nummer staar De?	ja Kjøbenhavns 29313
Hvilken er Deres nuværende Stilling?	Murer og Husmand
Hvor har De nu Bopæl? (Hvis De ikke boer i en Hjemby, bedes Amt, Herred, Sogn og By angivet).	Trøstrup Korup ^{Sogn} Odense Amt Odense Herred
Hvilken er Deres nuværende Adresse?	Murer Anders Larsen Trøstrup Korup
<p style="text-align: center;">Jeg er indkommet under Enjen. <u>Jeg har siget</u> Hansen</p>	

havde nået 7 års alderen. Her i folketællingen fandt jeg familien, hvor forældrene nu var registreret sammen med tre 3 børn, ligesom det blev oplyst, at faderen var husmand og murermester.

En søgning i kirkebogen under konfirmationer i 1841, hvor Anders var 14 år, viste, at han var konfirmeret i Korup kirke og i øvrigt var blevet vaccineret den 27. juli 1829.

En søgning på faderens navn i 1845 folketællingen viste, at faderen nu var blevet enkemand og at Anders ikke mere boede hjemme. Ved en efterfølgende gennemgang af kirkebogen kunne jeg se, at moderen døde af sygdom den 14. oktober 1844 og blev begravet den 20. oktober i Korup.

I folketællingen for 1850 er faderen igen blevet gift, og der er kommet et barn på 4 år mere i familien. En søgning i kirkebogen under vielser viser, at giftermålet havde fundet sted den 17. januar 1846 hvor han ægtede den 25årige Karen Larsdatter.

Anders er heller ikke i 1850 hjemmeboende, men han var jo nu også soldat, som det fremgår af ansøgningskemaet.

I folketællingen for 1855 finder jeg igen Anders, nu 28 år og ugift, og registreret som een af tjenestefolkene hos gårdmand og sognefoged Niels Christensen i Korup.

Faderen Lars Andersen med kone og tre børn figurerer i samme folketælling, mens familien helt er forsvundet både i den tælling, der foregår i 1860 og i de efterfølgende tællinger i Korup.

I folketællingen for 1860 og 1864 optræder Anders ikke under Korup, men i folketællingen for 1870 finder jeg ham, nu er han gift med Ane Kirstine Andersen og registreret som murer. I husstanden er desuden hans svigermøder, der er enke og på aftægt og desuden en plejedatter på 8 år. For at fylde hullet ud mellem 1855 og 1870 søger jeg i kirkebogen under tilgangen til sognet forud for 1870, og her finder jeg Anders, der den 25. november 1864 er vendt tilbage til Korup fra Pårup. I en søgning i folketællingen for 1860 for Pårup sogn finder jeg da også Anders blandt 8 tjenestefolk på en gård ejet af Lars Pedersen, Pårup.

Da Anders ved tilbagekomsten til Korup er ugift men ved tællingen i 1870 står anført som gift, gennemgår jeg vielserne i kirkebogen og finder her, at han den 2. marts 1867 er blevet gift med Ane Kirstine Andersen. I forbindelse hermed står i kirkebogen anført, at Anders er søn af afdøde Lars Andersen, Korup. Her er altså forklaringen på at Lars Andersen er forsvundet ud af folketællingerne efter 1855.

Ved en gennemgang af registrerede døde i kirkebogen finder jeg, at husmand og murermester Lars Andersen er registreret død som 58årig den 23. februar 1857. og da jeg leder hans efter enke Karen Larsdatter finder jeg via folketællingen, at hun er blevet gift med høker og væver Thomas Thomassen, Korup, hvilket giftermål iflg. kirkebogen har fundet sted den 19. september 1857.

I folketællingerne efter 1870 dukker Anders og hans familie ikke op i Korup tællingen, og det har ikke været muligt at finde dem ved at søge på nabosognene, så hvor han og familien er blevet af, har jeg ikke været i stand til at finde ud af.

Selv om ovennævnte gennemgang kun skal ses som et eksempel på, hvor meget man egentlig kan finde ud af med en computer og med adgang til internettet, og selv om jeg ikke har familiemæssige relationer til Anders, så er min nysgerrighed blevet vakt, og det vil være interessant, om nogen blandt læserne kan løse gåden for mig.

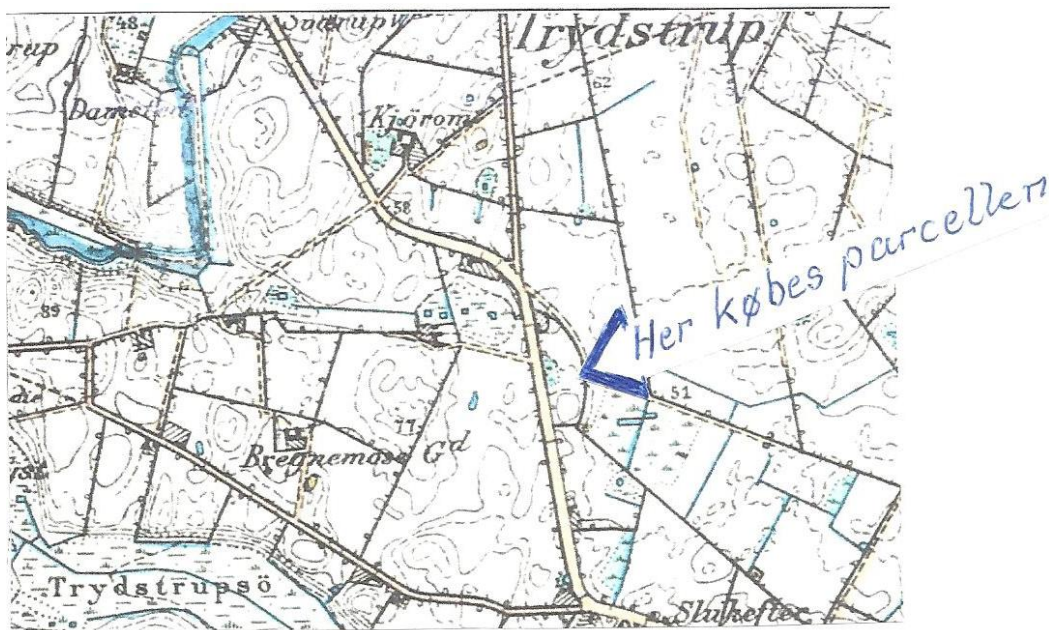
Hvor blev Anders og hans familie af?

Trøstrup Mølle/Slukefter Savværk

Af Erik Lund

Møllen startes

I juni 1907 købte Tømrer og Snedker Peter Petersen fra Blommenslyst en parcel på 3 skp. land af Peder Sørensen, Trøstrup Mark for 350,- kr. Parcellen var beliggende ved Rugårdsvej i Slukefter (se kortet fra slutningen af 1800 tallet), og Peter Petersen betingede sig i købekontrakten ret til at måtte opføre en hollandsk vindmølle og et savværk på parcellen.

Om P. Pedersen ved vi bl. a. fra hans skudsmålsbog, at han var født på Maderup Mark den 5. Marts 1868, konfirmeret i Korup Kirke den 16.

April 1882, at han kom i tømrerlære i Væde og etablerede sig som selvstændig i Blommenslyst i 1893.

Ungdomsbilledet samt kopi af skudsmålsbog

Peder Pedersen i Trøstrup, en Søn af Andrius der Niels Pedersen paa Maderup Mark, efter personligt beattest født i Maderup Sogne d 5te af d 5te d 6 Marts 1868 samt i konfirmeret i Korup Kirke d 16 April 1882

Korup Byd d 21 April 1882

C. N. Smith

Hvad der i øvrigt fik P. Pedersen til at bygge mølle og savskæreri netop i Slukefter vides ikke, men opgaven for møllen har givetvis været at male korn for de omkringliggende gårde samtidigt med, at møllen skulle give drivkraft til et savskæreri.

Ud over at drive mølleri og savskæreri videreførte P. Pedersen også sin tømrer- og snedkervirksomhed.

At opgaverne ikke alle var lige store men meget alsidige, fremgår af opmålinger i hans lommebog som arkivet er i besiddelse af. Heri har han noteret mål på forskellige opgaver som plovhåndtag, latrinsæde, kuffert, klædeskab, sofa, danskharve, kamme til langebjærg, grisekasse, lænestol og svinghåndtag.

P. Petersens svigtende helbred medførte, at han i december 1922, efter 14 års virke, følte sig nødsaget til at sælge mølle og savværk og flytte til Veflinge.

Pensionist Peder Pedersen

Udviklingen tager fart

Den nye køber af savskæreriet var Tømrer Alfred Hansen, der overtog virksomheden i december 1922 for kr. 12.000.

I købekontrakten nævnes bl. a. at overtagelsen omfatter: Vindmølle med stående og løbende redskaber samt motorhus med en petroleums-motor. Med i handlen følger alt til møllens drift, herunder sækkevogne og en decimalvægt, samt maskiner med remme og klinger, som er fremvist køberen. Alfred og Nielsine Hansen havde boet i Middelfart i nogle år, men da det efter 1. verdenskrig var småt med arbejde, håbede de med købet af møllen at sikre sig deres fremtid.

Alfred Hansen fik i 1923 næringsbrev som tømrermester og drev i nogle år en tømrerforretning og opgav gradvist mølleri, der blev endelig stoppet, da en snestorm den 16. december 1928 blæste møllehat og vinger ned.

Slukefter Savværk og Mølle omkring 1927-28. Alfred Hansens døtre Dagmar og Agnes foran boligen og sønnen Poul anes ved hoveddøren. (billede fra arkivet)

Om hændelsen, hvor møllen mistede hatten, har Alfred Hansen fortalt, at han trods snestorm var taget til Middelfart for at ordne nogle forretninger. Undervejs tilbage kørte toget fast i sneen, så han

måtte gå over halvvejen tilbage i det forrygende vejr. Da han kommer hjem, var ulykken sket, idet ingen af de hjemmeværende i tide havde formået at få møllen drejet op mod vinden. Møllen blev ikke repareret, men selve møllekroppen blev først endeligt fjernet i 50'erne.

Fra midten af tyverne begyndte opskæring af træ, og da pladsen efterhånden blev for trang, blev der tilkøbt en strimmel jord nord for savværket. Der blev også anskaffet 2 arbejdsheste til afhentning af træ i bl. a. Langesø skoven.

Der hentes træ i Langesø, Alfred Hansen er nr. 3 fra venstre (billede fra arkivet)

Omkring 1930 kom der gang i fremstilling af frugtkasser til Gasa, hvilket gav beskæftigelse til 6-8 damer og store skolebørn. En vinterstorm sidst i 30'erne gav store mængder af stormfældet træ, som efter opskæring skulle lagres, så der blev i 1937 købt yderligere et jordareal, på hvilket der blev opført to tørrelader. Der blev ligeledes indkøbt en dieselmotor til at trække savene.

Luftfoto af virksomheden i 1939 (billede fra Danmark set fra luften)

Produktionen omfattede efterhånden også parketstave, emner til møbelfabriker, tømmer til trælast og håndværkere og sveller til DSB så det var blevet nødvendigt at udbygge med et tørreanlæg. Alfred Hansens datter Dagmar blev gift med ingeniør Peter Ingvertsen, der efterfølgende indgik i den daglige ledelse af savværket.

I midten af 50'erne udskiftede man dieselmotoren, der trak de mindre save og den gamle bloksav, medens den store bloksav nu blev trukket af en el-motor. Der var nu 10-14 medarbejdere beskæftiget med at forarbejde 300-400 m³ grantræ og 2000 m³ bøgetræ om året. Hele møllebygningen blev fjernet.

I 1965 købes yderligere et tillægsareal på 5500 m².

Afviklingen af savværket begynder

Sidst i 60'erne hvor byggeriet ekspanderede og lønningerne steg, havde savværket svært ved at holde på arbejdskraften, hvorfor aktiviteterne blev reduceret. Alfred Hansen fortsatte trods sin høje alder sit daglige virke med at slibe de forskellige savklinger. Ved hans død i 1975 overtager Peter Ingvertsen savværket. Der nu beskæftiger 4-5 mand med produktion af møbeltræ. Savværket bliver ikke mere vedligeholdt, det er nedslidt og efterhånden omgivet af parcelhuse, så det besluttes at nedlægge savværket.

Peter Ingvertsen begyndte sammen med sin mangeårige medarbejder Egon Rasmussen at afvikle virksomheden, der blev endeligt lukket den 11. juni 1987.

Savværket var forinden lukningen blevet tømt for træ og maskiner og grunden ryddet. Den store dieselmotor som siden midten af 50'erne havde leveret drivkraften til bloksaven, endte således på Nordjysk Motorsamling i Buddum ved Hadsund.

Billeder fra de sidste dage før lukningen af savværket blev påbegyndt. (billeder fra arkivet)

Nye tider

Savværks-grunden blev solgt og i de følgende år blev den store grund bygget til med andelsboliger, og i det hus, hvor der tidligere havde været frokoststue, garage og sliberum, blev der indrettet fælleshus til beboerne.

Huset, der havde været bolig for savværkets ejer gennem 80 år, blev ligeledes solgt fra, så i dag er det eneste, der fortæller, at der her engang lå en lokal virksomhed, der i daglig tale blev benævnt som "Savværket", er det lille navneskilt, der sidder på ejendommen Rugårdsvej nr. 575, hvorpå står skrevet Slukefter Savværk.

Ca. 80 år er der mellem disse to billeder.

*Øverst
Rugårdsvej med Slukefter
Mølle og Savværk omkring
1930-33. Møllen har mistet
hatten. (billede fra arkivet)*

*Nederst
Rugårdsvej i 2014, boligen
findes stadig, men mølle og
savværk er nu erstattet af bo-
liger (privat foto)*

Her blev der så lige plads til at vise en af de mange tegninger fra **Hans Marius Hansens** skitsebog, som Korup Arkivet er i besiddelse af.

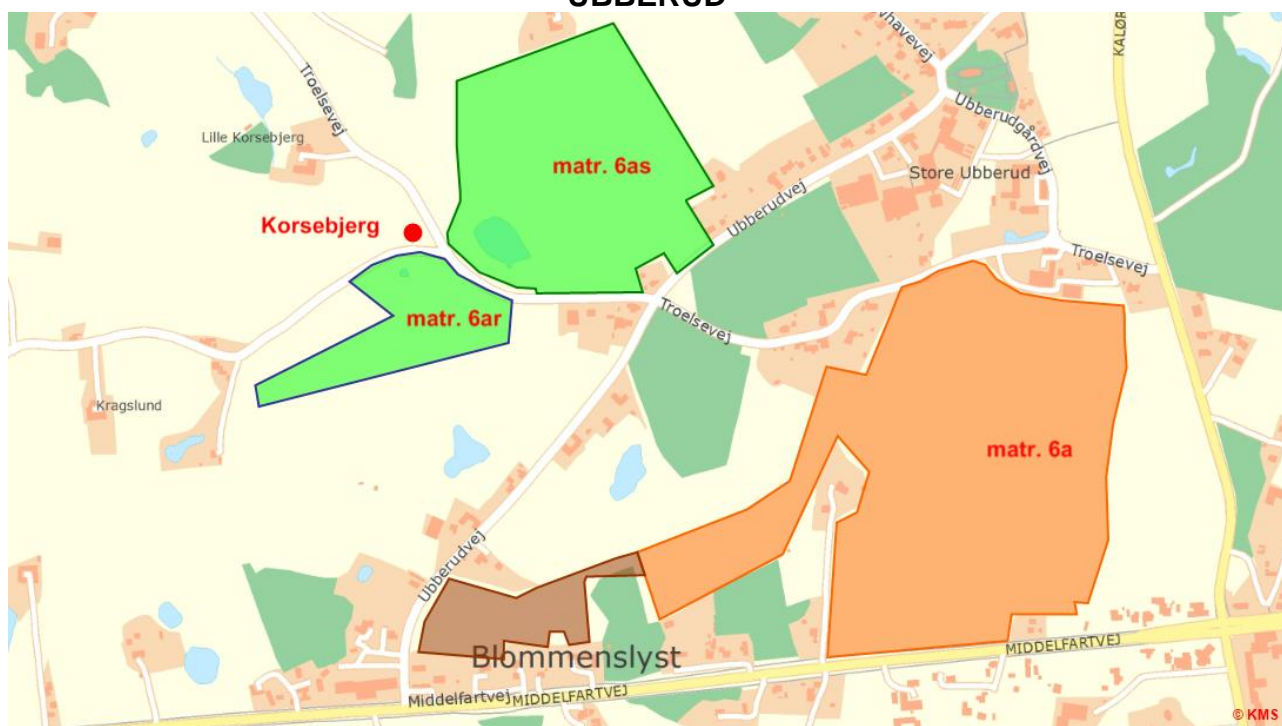
Resultater af undersøgelse med metaldetektor i Ubberud sogn september 2013 - juni 2014 af Jan Hjort

Indledning

Området og markerne er afsøgt med det formål at finde mulige spor efter tidlig historisk og tidlig-moderne aktivitet, fra skovrydningsbebyggelserne og deres nærmeste opland, samt evt. oldtidsspor. Det har været en prioritet at få be- eller afkræftet antagelsen om, at området var stort set 'tomt' (sparsomt beboet og udnyttet) i oldtid og tidlig middelalder, via metaldetektorfund.

*

UBBERUD

Ubberudvej, matr. 6a

Marken er et par og tyve hektar. Den fremstår varieret med stærk kuperet morænelandskab. I vest tilknyttet en anden mark via en smal korridor v. gården for enden af Langebjergvej. På den store del af marken mellem Blømmenslyst og Ubberud er marken forholdsvis ensartet lerjord, uden synlige spor af beboelse eller aktivitet såsom ildskørnet flint eller mørke pletter. Der iagttages mindre, mørke områder hvor der har stået eller står vand. Der er vid udsigt fra toppen af bakken i den s.ø. del af marken over byen Ubberud, der ligger i et hul, over mod Ejlstrup/Korup og videre mod Lindø. Gode bevaringsforhold, men fundmæssigt sparsom med en sædvanlig fordeling af musketkugler af bly, tin- og legeringsknapper og patroner. En hel del skrald, samt nyere brugsgenstande og flere småmønter fra ca. 1810-1920.

På en skrånende markstrækning mod mosedrag i v. fandtes omkring et dusin blytyper til gammeldags bogtryk, spredt over et jævnt område. En af disse bar bogstavet F i en meget karakteristisk

stilart, der daterer det til omkr. år 1900. Disse enkelte typer er eller blanke og altså 'mellemlumstyper'. De er siden fundet på den tilstødende mark på den anden side af mosedraget, længst mod vest, samt på Nymarken (se nedenf.) Hvordan de er endt på marken er ikke helt til at sige, men generelt kommer der meget bly op i forskellig form og af svingende alder *. Den fjernest liggende, vestlige del er skrånende i én retning og temmelig forurenede af skrald fra de sidste 100 år.

Møntmaterialet er igen næsten udelukkende mønter fra de sidste par hundrede år. Der er indtil videre ikke konstateret spor af oldtid/middelalder. Jorderne er meget sandede, men i områder med mosejord, ofte med høj iblanding af sten. Lave bonitetstal på O1-kort.

* Lignende typer, uden præg, er siden fundet, dog i væsentlig mindre mængder, på andre lokaliteter, og antyder derfor en videre udstrækning som fundgruppe (f.eks. råmateriale til omstøbning).

Ubberud By, matr. 6as

Marken strækker sig fra Ubberudvej hen til og videre om langs med Troelsevej og afgrænses bagerst af åsen overfor Ll. Korsebjerg mod n.v. og mod n.ø. af Hovhaven. Markens overflade er relativt lav, men med en meget bølget eller kurvet forløb ø.-v. Mod n.v. stiger marken op mod åsen. Jorden relativt løs og sandet i de lavere dele af marken. Pga. majsstubbe var det ikke muligt at dække store områder effektivt, så afsøgningen blev udført i mindre områder og langs med stubrækkerne i hele markens længde. I foråret 2014 blev en del af området genafsøgt efter pløjning, men uden resultater, udelukkende nyere fund. Tæt ved indkørslen til marken fra Ubberudvej fandtes en del skrald, men også en støbt del af hvad der antageligt er en hægte, der kendes fra sen oldtid op til den tidlige del af middelalderen (fig. 1). Længere nede på marken fandtes et lille, tungt pyramideformet stykke sølv på 14 gram (fig. 2). Muligvis er der tale om brudsølv, benyttet til betaling. Desuden et muligt fragment af en malmgryde/kar. Bagerst på marken, på bakken foran Hovhavegården er der fundet en håndfuld småmønter, typisk Chr. X (marsvin og kornaks), samt en meget medtaget 2 skilling, Chr. V 1680. Det lader sig let formode, at mønterne stammer fra aktiviteter i forbindelse med gården. Derudover er det musketkugler, tinknapper samt patroner der dominerer.

Fig. 1

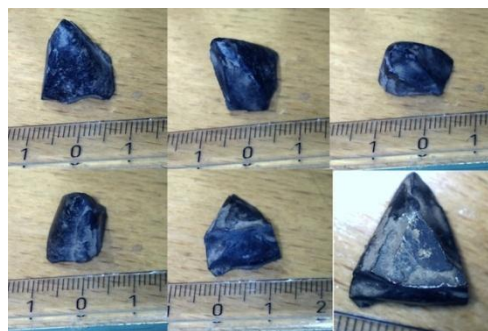

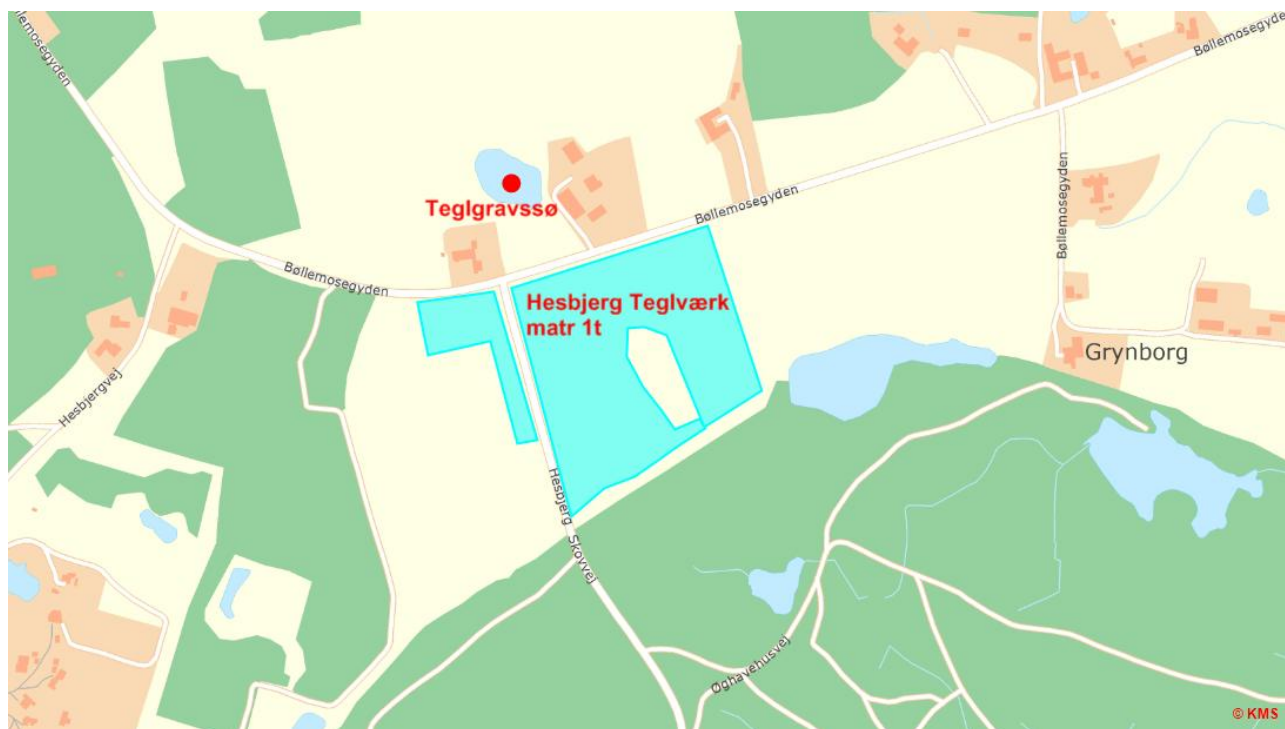
Fig. 2

Troelsevej/Nymarken, matr. 6ar

Marken ligger i terrænhøjde med den foregående matr. 6as i den n.ø. ende, men falder så brat midtpå i et mosedrag, for at hæve sig i en langstrakt bakke mod s.v. Marken lå sået med 10 cm. høje planter og blev derfor ikke gennemgået systematisk. Der er indtil videre fundet meget skrald og ikke noget af interesse. Overfor på den anden side af vejen (Nymarken) ligger Ll. Korsebjerg, der er en markant, naturlig bakke med en direkte sigtelinje mod Ubberud Kirke og til den anden side videre ud mod St. Korsebjerg (ad Nymarken). Ll. Korsebjerg har en naturlig interesse ud fra et undersø-

gelsesperspektiv, eftersom det enten er opkaldt efter et katolsk vejkors, et landkendingsmærke eller en kombination af disse. Muligvis er der tale om en meget gammelt vejpunkt.

Hesbjerg Teglværk/Hesbjerg Skovvej (Grynborg), matr. 1t

Stærkt kuperet terræn, tidligere skovklædt. Afgrøde 2013-14: Majs.

Iflg. Fund og Fortidsminder lok.nr. 080409-52: ”2004 Museal besigtigelse, Odense Bys Museer, Besigtigelse af opløjede tegl kampesten, sandsynligvis rester af St. hesbjerg Teglværk, der i 1500-tallet lå under Dalum len og var oprettet af tyske arbejdere.” – Ud fra formuleringen kunne man forledes til at tro, at anlægget er fra renæssancen, men fundene som helhed angiver overvejende funktionsperiode ca. 1770/90-1850. Der har til gengæld formentlig været keramikproduktion i senmiddelalder/renæssance lidt længere mod n.v. ved Radby.

På O1-kortet ses teglværket anført som et firfløjet anlæg (delvis, der delvis strækker sig ud under det nuværende vejkryds, der således tidligere må have rettet sig efter teglværkshovedgården. Overfor på den anden side af vejen, på genboens matrikel, erkendes tydeligt den gamle, nu vandfyldte teglgrav, der har leveret råmateriale til produktionen. På den kraftigt, men blødt stigende ås bagud mod Hesbjerg Skov kan der muligvis have været tørreplads med evt. tørrelader eller halvtag. Centralområdet synes at dække ca. 50*50 meter, lige ud til vejkrydset, med yderligere indikation på aktiviteter ned af skråningen mod ø. På nabomarken v. for matriklen gjordes ingen fund, der indikerer aktivitet. Fjernest mod s., på toppen af bakken ved skoven, fandtes en 1 sk. 1771. Derudover ingen ældre spor.

Mod ø. nede i bunden af terrænet fandtes med øjnene på jordoverfladen en utilslebet flintøkse (fig. 1), som er blevet registreret hos OBM. Der har været og er stadig mange mosehuller og større søer i området. Jorden er sandet og leret. Lokaliteten er meget rig på fund fra den omtalte periode. Det har tydeligvis været et driftigt små-industrieanlæg af den slags, der fandtes mange af før industrialiseringen for alvor tog fart. Området bærer stadig tydelige tegn på denne udnyttelse af naturressourcerne (sø, skovrydning), ligesom der ligger store mængder tegl på matriklen, større og mindre stumper der indikerer produktion af mursten af Flensborg-typen samt formentlig vingetegl, altså nyere tid. Der er ikke fundet sten af munkestens-dimensioner. Lige inde i skovskellet mod s.ø. på matriklen ligger en meget stor mængde hele og halve mursten, der præcist viser produktionsmålene.

Der omtales og kendes finere keramikprodukter, angiveligt fra dette sted (? se nedenfor). Det forhandles i antikvitets- og samlerkredse og betegnes Hesbjerg-fajance *. Produktionen var meget kortvarig, men trods dette burde der kunne findes spor af produktionen i form af skår, men det har ikke været tilfældet. Der er ikke fundet et eneste stykke bemalet keramik på matriklen (hvilket var en del af undersøgelsens mål at finde/få konstateret), til gengæld store mængder sortgods, fynbopotter i større og mindre skår. Umiddelbart er der derfor ingen indikationer på fajance-fremstilling på stedet (om end alle spor kan være væk), mens der altså både har været produktion af bygningssten og brugskeramik af billigere slags (lokalt produceret fynsk sortgods). Det er derfor indtil videre lidt af et mysterium, hvor Hesbjerg Fajancefabrik egentlig har holdt til.

Da terrænet som nævnt har været med majs(stubbe) i hele undersøgelsesperioden, har dette begrænset afsøgningen i primært at følge banerne i én retning på marken, men der er også undersøgt på tværs af disse, hvor det var muligt. Ca. halvdelen af marken, inkl. hele det formodede teglværksområde mod v. er undersøgt, området længst mod ø. og s.ø. mere sporadisk (pga. manglende fund). Fundene indikerer en vis velstand på stedet i perioden, i form af smukke knapper, småmønter (danske) og brugs- og pyntegenstande. En del jern, bly og forladerkugler. Bevaringsforholdene relativt gode, men centralområdet under nedslidning pga. intensiv dyrkning.

Fig. 1 (Foto og finder: Peter Kobbernagel) under fastlandsspærringen. Oprettet ved herregården St. Hesbjerg på Fyn. Stærkt Kellinghusen påvirkede varer med en ret primitiv glasur. De tidligste ting blådekoreret. Signeret med H. Ved herregården Store Hesbjerg på Fyn havde man i årene mellem 1811 og -20 en produktion af fajancer. Produktionen deler sig i en blådekoreret og en broget gruppe. Der er hovedsagelig fremstillet brugsfajance af jævn type, den omfatter terriner, kander, skåle, tallerkner m.v. Blandt de almindeligste dekorationer er nogle små firkløvelignende malede figurer, der er anbragt med jævne mellemrum på tingene samt festons, der krydser hinanden og måske suppleres med nogle partier med skælmønstre. Nogle skåle og tallerkener er med polykrome landskaber eller blomster i farverne gul, grøn og violet eller blå. Fajancernes glasur er oftest grålig og noget mat. (Kilde: <http://www.antikabc.dk/frontpage.aspx?id=0&dbid=3553>)

Opsummering

Der er gjort svage, mulige fund af tidlig aktivitet i sognet, hvorefter fundmængden eksploderer fra omkr. 1750-80 og fremefter. Pga. jordens bonitet og sammensætning er bevaringsforholdene ofte gode, men moderne dyrkning kombineret med ringe aktivitet i området gør at fundmængden er meget lav og af relativt ringe kvalitet. Området har været fattigt på materielle levn meget langt frem i tiden. Der er ej heller konstateret stenalder eller ildskørnet flint, men dette kan sagtens skyldes dektektorførerens manglende erfaring på dette felt.

*

Hesbjerg Fajancefabrik 1813 -1820

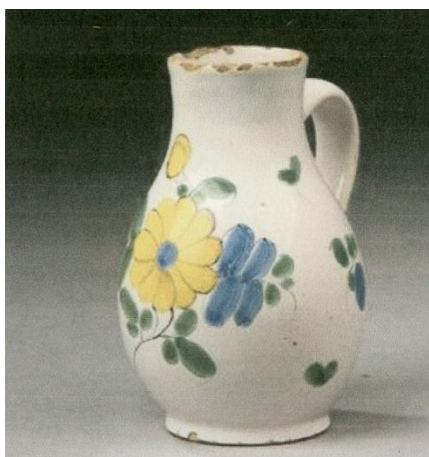
Fajancefabrikken blev etableret i forbindelse med det eksisterende teglværk, produktion af glaserede lerkakkelovne og pottemager varer, på det daværende St. Hesbjerg, der ejedes af Kammerherre von Heinen, Fraugdegård.

I 1810 blev Fyns Stifts Patriotisk Selskab, som havde en særlig interesse i at fremme den keramiske industri, oprettet, og her havde kammerherre von Heinen en frem trædende rolle. Dette har nok været en medvirkende årsag til, at der blev fajancefabrikation på St. Hesbjerg, og ejendommen har formentlig ligget nordøst for det nuværende Hesbjerg Slot.

I året 1822 blev St. Hesbjerg overtaget af ejeren af Ll. Hesbjerg, Hans Roulund, men allerede på dette tidspunkt var produktionen af fajance stoppet. Grundlæggeren døde i foråret 1814 og fabrikken blev kort efter forpagtet af fajancefabrikant Jürgen Anthon Sørensen, som måtte opgive driften i 1820. Heldigvis findes der eksempler på den fajance man fremstillede. Det drejede sig hovedsagelig om tallerkner, fade, terriner, kander og krus.

Krus med blå dekoration

Fajancen, der blev fremstillet på St. Hesbjerg, var hovedsageligt brugsfajance af ikke speciel høj kvalitet, glasuren var ofte grålig og ret mat. Til trods herfor er der eksempler på, at fajancen er solgt til højere priser end Kellinghusen, formentlig fordi produktionen var kort og derfor ikke omfatter så mange effekter. Dekorationerne deler sig i to, en blå og en broget gruppe, her visse ligheder med de berømte Kellinghusen fajancer.

Nogle af tingene er signeret med et H, der står for Hesbjerg, men det var ikke altid, man signerede hverken her eller på andre fabrikker. Det vanskeliggør naturligvis bestemmelsen af, hvor fajancen er fremstillet. Men der er andre kendetegn, blandt andet måden at dekorere på, f. eks en gren med en blomst eller et æble centrert i midten af en tallerken eller et fad, samt stiliserede blade som kantdekoration eller en brun bølgekant.

Hvis man er interesseret i at vide mere om Fajancefabrikken, findes der på arkivet avisartikler om emnet, hvor der også er vist flere billedeksempler på produktionen.

Kilde: Fyns Tiende 1931

Hvad arkiverne gemmer

Efterfølgende gives eksempler på, hvad man kan finde i Lokalarquiverne gemmer i henholdsvis Korup og i Ubberud.

Svine-kort,

et kort, der (under regulering af offentlige svineslagtninger) giver indehaveren ret til levering af et slagterisvin.

Den verdensomspændende økonomiske krise nåede Danmark i 1932. Den medførte et faldt i prisen på landbrugseksporten på 40 pct. og en voldsomt stigende arbejdsløshed.

For landbruget blev krisen yderligere forværret af, at det største marked, Storbritannien, besluttede at give sine dominions (tidligere kolonier) fortrinsret på handlen med fødevarer. Så det danske landbrug blev næsten udelukket fra det britiske marked.

For at bøde på dette, blev der lavet en aftale med Storbritannien om fortsatte danske leverancer af svinekød, men nu i mindre mængder. Det værktøj, som blev indført for at kunne styre svineproduktionen, så alle landmænd fik glæde af aftalerne, var svinekortet, der kom i 1933.

For at kunne levere et svin til eksport, skulle der samtidigt afleveres et svinekort, ellers var man henvist til at få den laveste pris.

Det medførte selvfølgelig en hel del handel med svinekort. Kortenes værdi svarede til forskellen i værdien af et svin leveret med kort, ca. kr 100 og svin leveret uden kort ca. kr. 40 d.v.s. ca. kr. 60.

Svinekortene blev fordelt efter en nøgle, baseret på tidligeres år produktion, dog med en mindre fordel til de mindre producenter. Ordningen blev ophævet 3. december 1940.

Svinekortet og reglerne omkring brugen var en del af Kanslergadeforliget. Et politisk forlig mellem Venstre og Socialdemokratiet, som efterfølgende var med til at forme det danske velfærdssamfund, blandt andet ved en statslig regulering af produktionsforhold og den første sociallovgivning.

Katekismus

I Korup arkivs gemmer findes flere udgaver af Luthers lille Katekismus bl. a. det her afbillede eksemplar fra 1846, som har tilhørt Marie Kathrine Madsen, Korup, og hun har sikker i sin skoletid lige som alle andre børn flittigt terpet teksterne heri, for i mange år skulle skoleelever og konfirmander lære dem udenad.

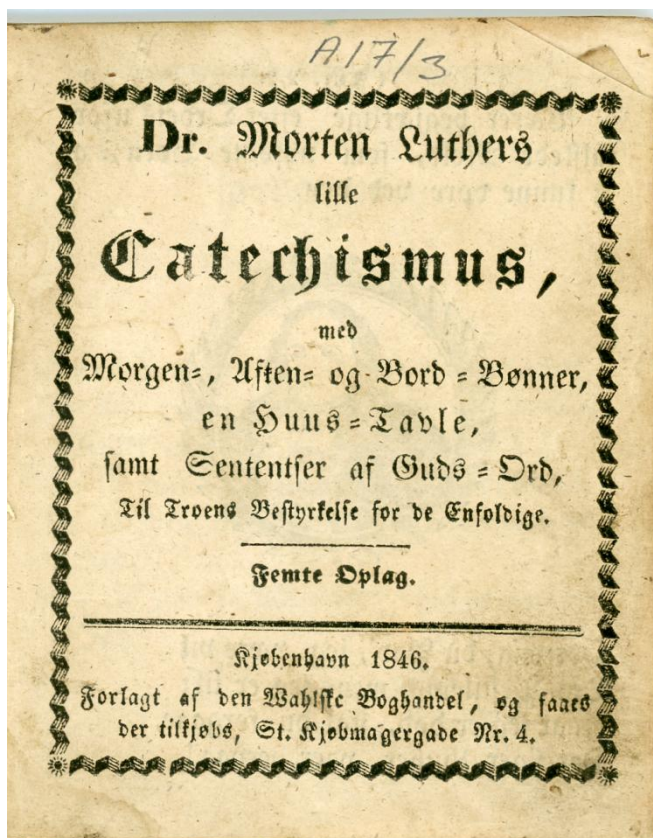
Kort fortalt er en katekismus er en kort indføring i de centrale elementer i den kristne tro og praksis.

I 1529 udgav Luther to katekismer: Den lille Katekismus til brug for jævne folk og Den store Katekismus til brug for præsterne, og den første udgave udkom på dansk i 1532, og den rummede fem hovedstykker: De ti bud, Troen, Fadervor, Dåben og Nadveren. Det er først og fremmest indholdet af disse tekster, der især tidligere betegnedes den kristelige børnelærdom. Kunne man ikke den, kunne man ikke blive konfirmeret.

Overhøringen var et led i selve konfirmationshandlingen, så menigheden kunne forvisse sig om, at konfirmanden kunne sit stof.

I 1700-tallet blev der oprettet skoler rundt omkring på landet. Katekismus og læsning var obligatoriske fag, mens forældrene kunne bestemme, om børnene skulle lære at skrive og regne.

I 1789 var der blevet nedsat en kommission til forbedring af de danske skolers retning med navnet Den Store Skolekommission. Kommissionens arbejde resulterede blandt andet i **1814 - anordningerne om børns skolegang**. Anordningerne var et fremskridt for den danske skole, og de regnes for den første reelle folkeskolelov i Danmark, idet der indførtes skolepligt for alle børn. Derfor kunne man også sidste år fejre folkeskolens 200 års jubilæum.

Forordningernes § 24 havde følgende tekst

Til Skolens første eller nederste Classe høre alle smaae Børn, (dog intet Barn, som er yngre end 6 Aar), tilligemed de Børn, som ikke endnu have lært at læse tydeligt og at skrive Tal og Bogstaver, samt ikke have giennemgaaet Luthers Catechismus og de vigtigste bibelske Historier.

I den anden eller øverste Classe optages de, der have erhvervet forommeldte Kundskaber. Saafremt de imidlertid ere under 10 Aars Alder, overlades det til Skolecommissionens Skiønnende, hvorvidt de, denne unge Alder uagtet, maae optages eller ikke.

Så undervisning baseret på Luthers katekismus blev hermed officielt stadfæstet

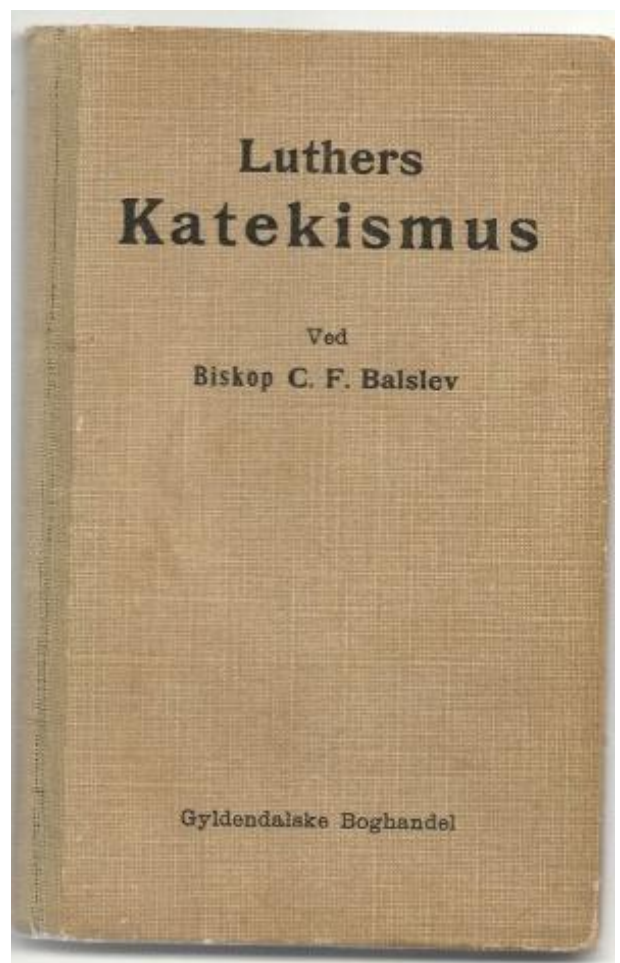
Det var oprindelig præsten, der afgjorde hvilken af de mange katekismeforklaringer, der skulle anvendes i undervisningen af de vordende konfirmander, men allerede i 1738 autoriseredes et værk af hofpræsten Erik Pontoppidan, som Christian VI i løbet af 1740'erne skænkede til alle landets præster.

Værkets fulde titel er: Sandhed til Gudfrygtighed, udi en eenfoldig og efter Muelighed kort, dog tilstrekkelig Forklaring over Sal. Doct. Mort. Luthers Liden Cathesimo, Indeholdende alt det, som den, der vil blive salig, har behov, at vide og gjøre.

Som lærebog var værket behæftet med betydelige mangler, men Pontoppidans forklaring bevarede sin autorisation til 1794, da den afløstes af biskop Balles 'Lærebog i den Evangelisk-christelige Religion, indrettet til Brug i de danske Skoler', der var udkommet 1791 og som blev kendt under den folkelige titel 'Balles lærebog'.

Balles lærebog holdt sig officielt i brug til 1856, hvor man opgav at have en enkelt autoritativ lærebog. Præsterne kunne nu selv vælge lærebog, og den mest populære blev en forklaring af C.F. Balslev fra 1849, hvis titel er: Luthers Katekismus med en kort Forklaring. En Lærebog for den uconfirmerede Ungdom. Bogen fik stor udbredelse og blev genoptrykt så sent som i 1965 i 345. oplag

Luthers lille Katekismus er den mest læste bog i Danmark gennem historien - i hvert fald læst i sin helhed. Når man med stor sikkerhed kan sige dette, er det fordi, denne lille bog gennem tre århundreder - det 17., 18. og 19. - har været fast pensum for alle, der overhovedet kunne læse. I det 20. århundrede er kendskabet til katekismen gået noget ned ad bakke, ja, det er vel næppe alle, der ved, hvad katekismus overhovedet betyder.

Et eksemplar af C. F. Balslevs udgave.

Ubberud –hallen

I 2014 kunne man fejre udvidelsen af hallen, nedenfor er vist avisomtalen i Morgenposten fra hallens indvielse i 1985

Ny hal ved stor lokal indsats

Ubberud-hallen indviet i går

En stor lokal indsats ligger bag opførelsen af den nye Ubberud-hal, der blev indviet i går med festivitas fra morgenstunden og til langt ud på aftenen.

Samtidig markerer opførelsen et nyt lokalt, bevillings-

mæssigt princip baseret på, at Odense Kommune træder hjælpende til, når det er dokumenteret, at der ved privat initiativ kan indsamles en kapital at gå i gang med. I dette tilfælde er der indsamlet 145.000 kr. hos husstandene i Korup-Ubberud

Indvielsesdagen i Ubberud begyndte med morgenkaffe i den nye hal. Ved bordet her ses fem af dem, der har haft hånd i hanke med byggeriet, fra venstre: Kreditforeningsrepræsentant Niels Jespersen, Forenede Kreditforeninger, afdelingsforstander Knud Engel, formand for haludvalget, ingeniør Niels Kr. Hansen, mekaniker Preben Thorsen, formand for Ubberud Idrætsforening, og assistent Erik Winther, formand for halbestyrelsen. Foto: Nils Mogensen.

rud området foruden 35.000 kr. tilvejebragt ved et lotteri og 100.000 kr. fra tipsmidlerne plus en række andre økonomiske håndsrækninger — i alt 422.000 kr., hvorefter kommunen har lagt 550.000 kr. oven i gennem et rente- og afdragsfrit lån.

Den nye hal, der ligger ved Ubberud skole, har kostet 5,9 mill. kr. og er på 1452 kvadratmeter plus tre omklædningsrum og de forskellige faciliteter, der hører sig til. Det er idrætsforeningerne i Korup

og Ubberud, der står som bygherrer til hallen, der er en selvejende institution, og den har længe stået på ønskesedlen som en aflastning for Korup-hallen, der blev taget i brug i 1970, ligeledes ved et samarbejde mellem de to idrætsforeninger.

Dengang var foreningernes samlede medlemstal ca. 800. Nu er det oppe på omkring 2400, så der har længe været behov for en ny hal, der i øvrigt også skal benyttes af Ubberud Skole.

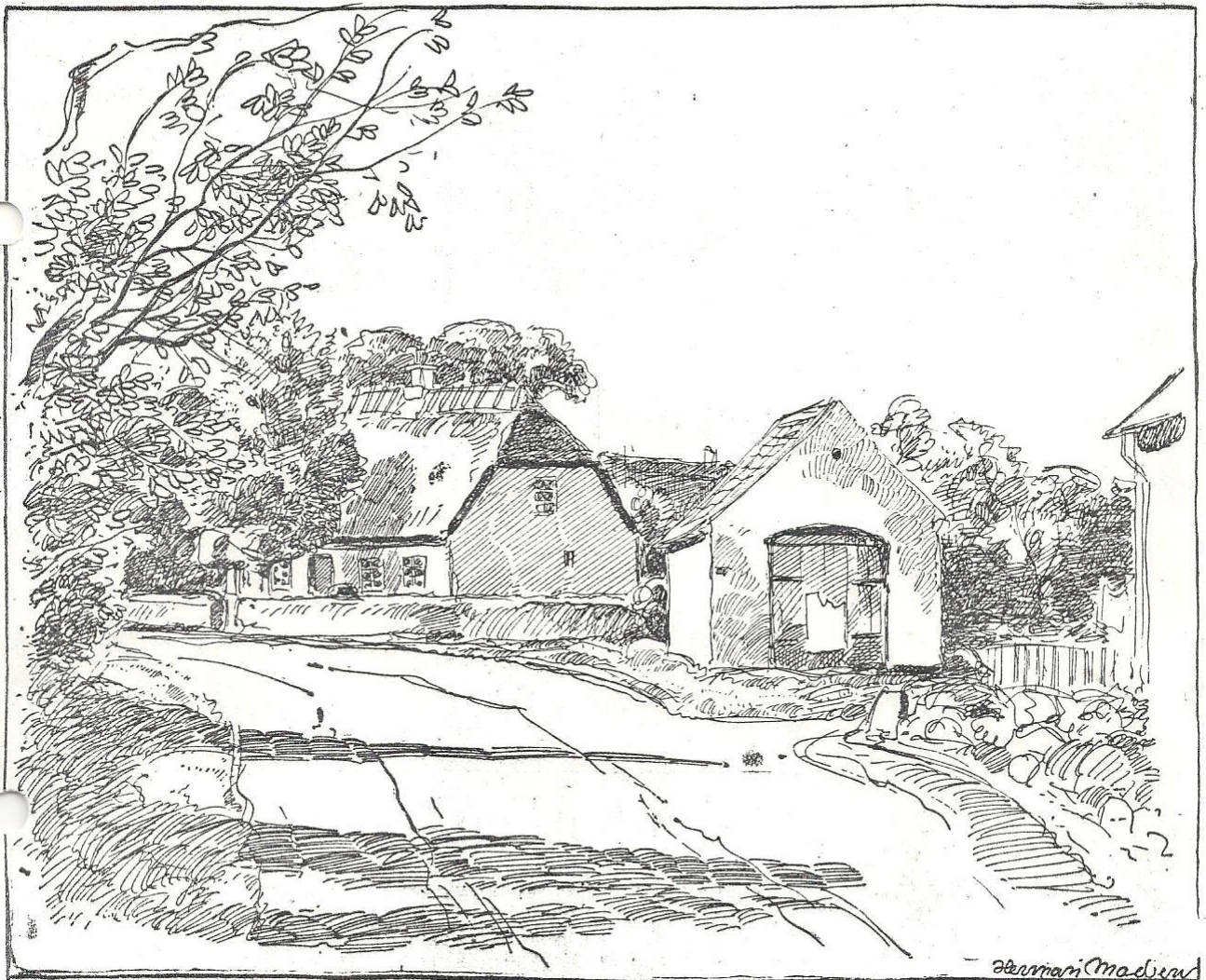
abra

Sprøjtehuset i Ubberud

Den 21. juli 1940 bragte Fyns Tidende følgende tegning af Sprøjtehuset i Ubberud.

Sprøjtehuset i Ubberud

De gamle Sprøjtehus på Landet bliver mere og mere overflødiggjorte og vil vel efterhånden helt forsvinde. Tegningen viser Sprøjtehuset i Ubberud. Det er malerisk beliggende ved et vejsving midt i byen.

Tegningen er udført af Henning Madsen

Rytterskolelærernes løn

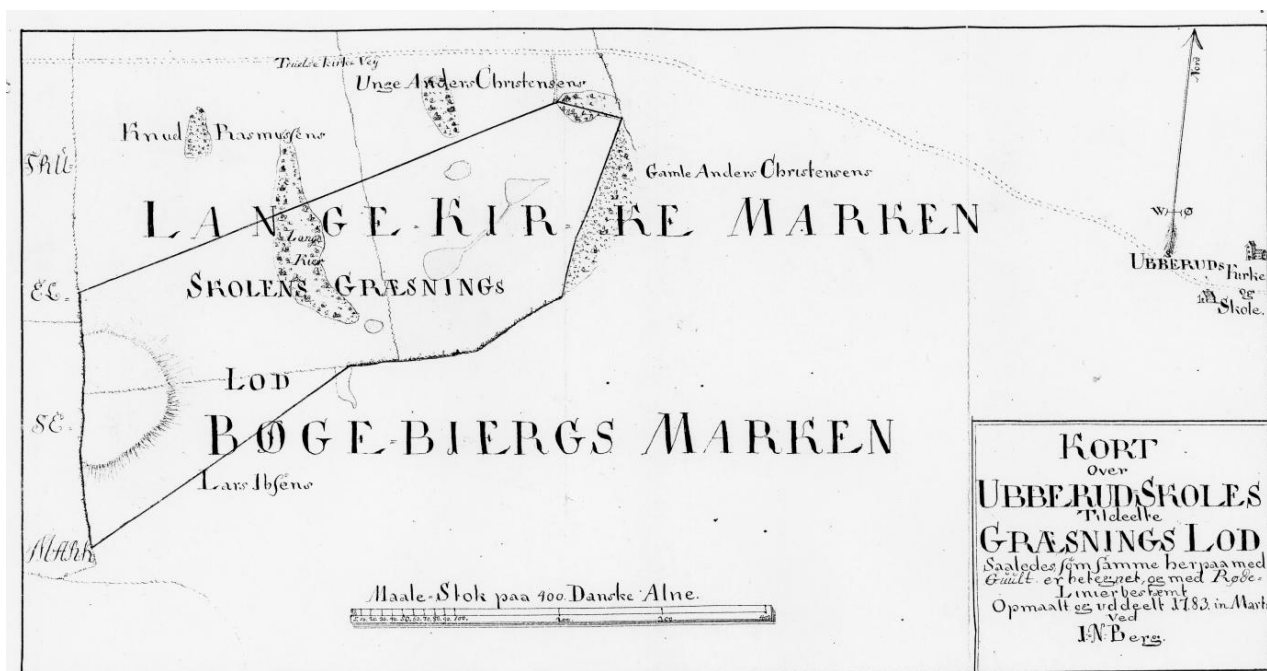
Af Ove Kühn

I Frederik den Fjerdes instruks for skolemestrene er også deres aflønning fastsat:

”For Børnenes Underviisning i Læsning maa hand ei noget enten af deres Forældre eller anden begiere eller tage, under Straf efter Lovlig Medfart at miste hans Embede, men hand skal lade sig nøye med den hannem tillagte Løn, nemlig aarlige Fire og Tyve Rigsdaler, som hannem Quartaliter af Kirke-Inspecteuren skal betales, og derforuden leveres trende Skovlæs Brændevod, og af hver Tyve Tønder Hartkorn et læs Tørv, samt af hver Tønde Hartkorn til hans Qvegs Underholdning et Lispund Høe og et Lispund Halmfoeder, og skal hand derforuden nyde fri Græsgang iblant Bøndernes Qveg til tvende Køer og sex Faar, saa og være fri for alle Skatter, Contributioner og Paalæg hvad Navn de have kunde, og skal de Huusmænd som Børn haver, enten gjøre Skolemasteren ti Dages Arbeide om Aaret eller betale ham én Mark, begiærer eller modtager hand videre, bør hand, naar det hannem lovligen er overbeviist, uden ald Indvending miste sit Embede.”

Skolejord

Da den næste skolelov kom i 1814, var lønnen stadig i vid udstrækning i naturalier. Skolejorden, som blev tillagt læreren, var på 6 tønder land. Hertil kom så rug og byg leveret ”in natura”, samt brændsel. Værdien af 25 tønder byg blev udbetalt i penge efter sidste års kapiteltakst, men ”dog maae det være Vort danske Cancellie tilladt, efter Omstændighederne, at fastsætte en noget højere eller noget lavere Indtægt; og bør, i ethvert Forslag til disse Lønninger, opgives efter en rimelig Beregning, hvad de nærværende Indtægtskilder, sasom Degnetrave, Offer og Accidentser, m.v. beløbe sig til, hvilket for Fremtiden skal skal tiene til Regel saaledes, at ikkun det Manglende bliver at ligne paa Sognets Beboere.”

Skolejorden ligger lige syd for Kirkemarkshuset

Udover skolejorden fik skoleholderen leveret diverse naturalier fra bønderne i form af flæsk, fjerkræ, ost, æg og mælk. Var han kirkesanger, fik han yderligere del i offergaver ved kirkelige højtider og begivenheder.

Ubberud embedes indægter var i 1901:

Begyndelsesløn	950kr.
Lønningstillæg (højeste)	700 kr.
Kirkebylærerhonorar	50 kr.
Kirkesangerhonorar	100 kr
Bolig	180 kr.
Have	50 kr.
Brændsel	100 kr.

Desuden var skolens jordlod bortforpagtet for ca. 200 kr. årlig.

Naturaliebetalingen blev først endelig afsluttet i 1960erne, da man afskaffede den delvise fribolig til lærerne.

Den første skoleholder i Ubberud man kender navn på, var Peder Syhr, som virkede 1726-1728. Han efterfulgtes af Hans Fischer 1730-1737, Jørgen Fibiger 1746-1747, Hans Næraae 1749-1757, Adam Diderik Holbjerg 1766, Anders Jørgensen 1768, og Hegelund 1780.

Omkring 1780 kom den første skoleholder, som vi kender videre til. Det var Hans Jørgen Køhler, som kom i strid med præsten og endte med at blive afskediget. Denne strid er tidligere beskrevet i årsskriftet.

De næste skoleholder hed Peder Nielsen. Han var bondesøn fra Allesø, men havde været i "lære" hos sin morbroder, som var skoleholder i Søndersø. I 1824 blev han afløst af sin søn Niels, som

Rytterskolen i Ubberud

blev sognets første seminarieuddannede lærer. Han dimitterede fra Skaarup Seminarium med første karakter. Han døde i 1854, og blev efterfulgt af Hans Hansen Berg, om døde af kopper i 1875. Her i midten af århundredet var børnetallet i sognet ca. 200, hvorfor man byggede en skole i Spedsbjerg. De følgende Ubberudlærere var Jørgen Larsen 1875-1906, Axel Andersen 1906-1912. Derefter Frits Petersen 1912-1942. Efter ham kom Anders Skytte, og i hans tid blev Ubberud Skole radikalt ændret.

Rytterskolernes lærere

Skickelige beqvemme Skollemestre

I 1721 skrev biskop Worm en afhandling til kongen "Om Skoelerne paa Landet". Det hedder heri:

"Hvad nu da angaar først Skolerne, da maa dertil dygtige, skickelige beqvemme Skollemestre beskickes ----- Persohnen skal være en god Christen, forstaa sin Catechismus, vere tolmødig og vant til at handle med grofve Bønderbørn, at skicke sig i fattigdom, ----"

Instruksen

På grundlag af denne afhandling blev der udarbejdet instrukser dels for skollemestrene, dels for de personer, præst, provst, biskop, amtmand, som skulle kontrollere skollemesteren og hinanden.

Instruksen for skollemesteren kunne på nogle måder udmærket anvendes i dag. Nogle citater:

"Hand skal dagligen holde Skole i det dertil beskikkede Hus for ald Ungdommen Dreng og Piger i de Byer, som ere den hannem anbetroede Skole underlagde, og bør hand antage sig ej allene Boemænds, Huusmænds og Indersters Børn, men endog deres Tiunde naar de sligt af hannem begierer."

"Hand haver med lige Fliid og Omhue at antage sig alle Børnene, saavel den allerfattigste Inderstes som den Boemands, der kan have noget til Beste, thi hand bør ikke reflectere paa Forældrenes Tilstand og Formue, men hans eneste Øjemærke skal være, at faa de hannem anbetroede Børn, den ene saavel, som den anden, forsvarligen underviiste."

"Hand skal med ald Fliid lære Børnene Doct. Luthers liden Catchismus, hvilket de bør viide Oord for Oord at oplæse udenad, siden den i Stiftet brugelig forklaring, hvilken hand ei skal venne den til at lære saaledes udenad, at de binde sig til Oordene --saasom det er bedre at kunde gjøre Rede for Meeningen, end at de kunde læse Oordene op uden at forstaa dem."

"Alle børnene i Skole skal hand desforuden lære at læse inden i Bøger, som han og tillige, naar Forældrene det begierer, bør informere dem i at skrive og regne---

"Medens Børnene ere i Skolen, skal Skollemesteren for alting give nøye Agt, at de ikke bande, bruge Skiolds-Oord og utugtig Snak eller

Støye, kives og slaaes, men finder hand een eller anden af dem, dermed at forsee sig, da straffer hand saadanne med Oord, og forholder dem alvorligen, at de i skolen bør sidde stille og med Agtsomhed, uden at fortørne Gud eller forarge hverandre."

"Hand maa ingenlunde med Hug eller Slag, ilde medhandle Børnene, men deres Fejl skal hand paa lemfældigste Maade søge at rette, findes nogen uflittig i at lære, da lader hand saadan een sidde længer i Skolen end de andre, dog bør hand gjøre Forskiæl mellem Børnenes Nemme, med hvilket een kand være bedre begavet end den anden, og derfor i kortere Tiid fatte det, som en anden maa have langt længere Tiid at lære."

Afleveringer og forespørgsler i Korup Lokalarkiv i 2014.

Erik Marker Hansen	CD med billeder fra halbyggeri
Ubberud Lokalarkiv	Kopieret billede af fam. Jensen fra Slukefter
Lisbeth Jørgensen	Materiale fra boet efter Magnus Rasmussen
Gerda Hansen	Slægt i Korup
Nationalmuseet	Lokal hjælp til bogen om Danmarks Kirker
KIF	Fotomapper
Bente Jespersen	Brevkort fra Store Pederstrup
Poul Erik Knudsen	Farvelagt luftfoto af Korupvej 26
Sten Hansen	Materiale fra Hole Skovvej 51
John Andersen	Scannede og originale billeder
Inge Jensen	Billeder fra Kalørvej 193
Kirsten Schütte	Billeder fra dilettant på kroen
Ulla Jensen / EGV centret	Manglebræt skåret af August Nielsen
Birthe Mikkelsen	Billeder vedr. fam. Mikkelsen
Doris Mortensen	Billeder vedr. fam. Mortensen, Hyldegaard
Henning Rasmussen	Plakater fra skolens forældreforening
Conni Aaskoven Nielsen	Oplyse om adresser på tidligere virksomheder
Niels Valdersdorf Jensen	Fynske farvebilleder
Hans Mortensen	70-året for Besættelsen
Hans Rasmussen	Minder fra Besættelsen
Elsemarie Hansen Rasmussen	Avisudklip
Jørgen Hansen	Materiale til undervisning
Kent Madsen	Billeder vedr. fam. Madsen
Ketty Mortensen	Billeder vedr. fam. Mortensen, Hyldegaard
Anna Maria Pedersen	Billeder vedr. Espebok 90
Kristian Vedel	Billeder vedr. KIF
Korup Kirke	Billeder af konfirmandhold
KIF Fodbold	Protokol og billeder af fodboldhold

Afleveringer og forespørgsler Ubberud Lokalarkiv 2014

Grethe Hansen	Bobjerg Mølle
Danmarks Naturfredningsforening	Plejeplan Dyred Banke
Henning Jespersen	Ubberud Forsamlingshus
Henning Jespersen	Ubberud Hallen
Kirsten Christiansen	Middelfartvej 398
Anne Thaulow	Klassebillede
Henning Jespersen	Familiebilleder
Anne Thaulow	Vejrup Krat
Korup Lokalarkiv	Konfirmationsbillede
Jan Marcussen	Dyred Banke
Erik Nielsen	Ubberud Mejeri
Jens Nielsen	Ejlstrupvej 170
Ralph Sonne	Brendekilde maleren
Jan Hjort	Detektorfund Hesbjerg og Ubberud

Efterlysning

Ubberud arkiv vil gerne kende navnene på disse unge mennesker (sikkert vordende konfirmander), som her er fotograferet sammen med Pastor Wilhelm Reiss, der var præst i sognet fra 1947 til 1960.

Årstallet for billedet er ukendt, men vurderet ud fra de unge menneskers påklædning, er billedet nok taget omkring 1950 eller slutningen af 40'erne.

Kan nogen hjælpe os med et eller flere af navnene hører arkivet meget gerne herom.

Arkiv.dk – sidste nyt

I løbet af foråret vil det blive muligt for alle med adgang til internettet, at studere hvad landets lokalarkiver rummer af billeder og oplysninger i det hele taget. Endnu findes systemet kun i en demo model, hvortil vi er ved at overføre vore oplysninger, men om få måneder åbnes systemet for alle. Når man går ind i systemet, vælger man, hvilket arkiv man vil "besøge" og for ikke at få alt hvad arkivet rummer op på skærmen, er det muligt lidt mere specifikt at vælge, hvad man er interesseret i - en person, et stednavn, konfirmationsbilleder etc., og straks dukker op på skærmen, hvad arkivet har af informationer, om det pågældende emne.

Mener man, at der er fejl eller mangler i det der dukker op på skærmen, gives der en mulighed for at sende en mail herom til arkivet, som så kan foretage de relevante rettelser eller tilføjelser.